

Es Busqueret recomana...

Els quaderns de camp de'n Munn

J.R.Jurado

La notícia, gestada des de temps enrera, va sortir a la llum al llarg de les primeres setmanes del passat mes de Març: *"Els quaderns de camp de'n Munn són lliurats en donació a la biblioteca de la Fundació March"* fou el titular aproximat vist a la premsa. Maldament però els diaris i el forumaus -on també es va explicar una mica el tema-, des de les planes de El Busqueret volem encara parlar un poc més, comptar per damunt la història i altres detalls ben importants, al manco pel col·lectiu d'ornitòlegs del GOB.

Munn*

El personatge.- No estarà de més que parlem un poc qui era aquest Munn. Avui ja som molts els ornitòlegs i naturalistes en general i pareix que quan més progressen els nostres coneixements i més ens encabotem en la utopia de voler conservar alguna cosa de la nostra natura sense sollar, més sovint caiem en l'oblit dels que ens precediren. I pel que fa a les nostres illes i als nostres aucells, per jo, en Philip

Winchester Munn fou sense cap dubte, el primer Ornitòleg –amb majúscula– de l'Arxipèlag.

No sabem ara nosaltres, la data exacta del naixement d'en Ph. W. Munn que tingué lloc a l'Anglaterra de finals del s. XIX, el que sí sabem és que ja com a ornitòleg, publicà el seu primer treball (*The Birds of Hampshire and the Isle of Wight*), l'any 1905, dedicant-lo a les aus del comptat i la illa que figuren en el títol de la feina, al sud d'Anglaterra. Convertit en eminent ornitòleg i militar professional, arribà per primera vegada a Mallorca, després de la Gran Guerra, en 1918 i com a tants d'altres i encara més en aquella època amb una illa gairebé verge, imaginem que es degué sentir tocat d'ala i probablement diria allò de "*fins aquí hem arribat...*". Un any més tard i retirat del servei actiu, tornà a l'illa fixant la seva residència definitiva al Port d'Alcudia, dedicant-se des de aleshores i fins a la seva mort, a l'observació i estudi de la nostra avifauna.

El capità Munn visqué quasi de seguit a Mallorca fent algunes escapades a Anglaterra, sobre tot durant la postguerra espanyola quan érem germanòfils per decret: així mateix era ben lògic que un ex-militar britànic, tot el dia tirat de prismàtics no enfora de polígons de tir, bateries de costa i bases d'hydroavions, dient a més que mirava aucellets, despertés les suspicàcies de les geloses autoritats locals i provincials postes sobre avis pels informadors de la Gestapo. Tanmateix però, allò no dura massa ja que aviat els alemanys tingueren altres mals de cap.

Maldament també visità Eivissa i Menorca, es concentrà majorment en fer feina a Mallorca –òbviament fou assidu visitant de s'Albufera–, tenint sempre com a centre el Port d'Alcudia. Totes les seves sistemàtiques observacions, quedaven registrades dia a dia en els seus quaderns de camp, amb dibuixos inclosos, que més endavant li servien per redactar els treballs que publicava. Mai va deixar de mantenir contactes amb els millors ornitòlegs de l'època, tant amb els que visitaren les Balears esporàdicament com amb altres, de forma epistolar, i sempre procurà estar al dia de tot el que es publicava en relació a temes ornitològics de l'Arxipèlag.

Aquest veterà naturalista, ja figura senyera de l'ornitologia illenca, va produir en quantitat i qualitat, una obra vertaderament notable. Al manco des de 1921 en Munn col·laborà amb la revista especialitzada *Ibis*, de la *British Ornithologists' Union*, que inicià la seva publicació en Oxford en 1859, essent avui la més antiga publicació ornitològica periòdica

d'entre les que encara s'editen. Aquest primer article seu duia per títol *Notes on the Birds of Alcudia (Majorca)*, i fou seguit de molts més, tant de Menorca com de Mallorca. En volem citar un parell com a petita mostra: en 1925 publica un monogràfic sobre el Falcó marí i en 1931 el seu "catàleg" *The Birds of the Balearic Islands*, publicat a *Novitates Zoologica*. A més de les "Notes" que publicava a quasi cada número de l'*Ibis*, Munn va escriure a *Oologist's Records*, un article sobre la nidificació del Rossinyol bord (*Cettia cetti*) i un altre treball en 1946 titulat *The Western Mediterranean Shearwater, now called Balearic Shearwater*, sobre el nostre Viroto petit (*Puffinus mauretanicus*), i la seva, avui definitivament reconeguda, identitat baleàrica. També al butlletí del *British Ornithologist Club*, en 1947 publicà *White spotted Bluethroat in the Balearic Islands*, un treball sobre la Blaveta de gavatx blanc (*Luscinia svecica ssp cyanecula*). El darrer article del capt. Munn fou publicat a l'*Ibis* de 1948 i foren les darreres *Notes on the Birds of the Balearic Islands*, aquesta vegada amb atenció especial al Picaplatges petit i al Picaplatges camanegre (*Charadrius dubius* i *Charadrius alexandrinus*).

En Philip Winchester Munn morí a Palma l'onze de gener de 1949, deixant-nos tots els seus coneixements sobre la nostra avifauna que estudià durant trenta anys, omplint una densa bibliografia farcida d'observacions i dades d'interès impagables, recollits acuradament en els seus quaderns de camp, ara recuperats per la Ciència. Està enterrat al cementiri de Ciutat, a una tomba localitzada però anònima, sense làpida ni nom, i allà deu seguir si no l'han tirat. Com a epitafi, a manca d'un testimoni d'agraïment del col·lectiu ornitològic illenc, volen transcriure algunes paraules del recentment desaparegut "pare de l'ornitologia espanyola", Francisco Bernis, persona gens sospitosa de exaltar als ornitòlegs que han fet feina a les Illes: "*La obra de Munn resulta sobresaliente...*", "*Sus datos son veraces y van respaldados con la experiencia del ornitólogo de campo, lo cual incrementa el valor de aquellos.*"

Els quaderns de camp.- Pocs són els ornitòlegs que no anotin les seves observacions a aquestes imprescindibles plagues. També ho feia en Munn des de ja fa més d'un segle. Pel que fa a les nostres Illes, que se'n tingui notícia, onze són els quaderns seus que han arribat fins als nostres dies ocupant un període de temps que va des de novembre de 1919 fins al mateix mes de l'any 1948. Són manuscrits i plens de densa i acurada escriptura

enriquida a més, amb notes marginals, correccions i afegitons, i dibuixos: un vertader i entranyable tresor.

En morir en Munn, tot aquest material passà a mans del seu amic Samuel Southern, empresari anglès molt lligat a Mallorca per la seva activitat com a importador d'ametlla. Aquest era també amic de Jocelyn Nigel Hillgarth, senyor de Son Torrella, a Santa Maria del Camí i descendent de Lord Carnavon (mecenes del descobriment de la tomba de Tutankamon), al que la vídua de S. Southern confià els onze quaderns de l'ornitòleg i al que correspon la mediació que ha facilitat el fet de que aquests quaderns de camp passin a formar part del patrimoni cultural, documental i científic mallorquí. Ara, el passat 15 de març d'enguany, els hereus de S. Southern, na Rachel Millard i en John Southern han fet donació de tot aquest material -hi ha, a més dels quaderns, algunes cartes, notes de despeses i altres papers-, a la Biblioteca de la Fundació Bartomeu March.

Hi ha un epíleg però, que com a ornitòlegs del GOB, ens afecta ben directament: la Biblioteca March manifestà d'immediat que faria una còpia digitalitzada de tota aquesta documentació per tal de posar-la a l'abast de tots els investigadors, preservant així els quaderns originals, i per desig exprés de la família donant, també s'hagué de comprometre a fer una segona còpia per enriquir el fons documental i la biblioteca de la nostra associació. Del mes de març ençà, res hem tornat saber del tema però tot i tenint en compte les vacances d'estiu i el marejol pel que passa la esmentada Fundació, de cap manera podem oblidar el compromís-promesa que esperem i desitgem que no es torbi a realitzar-sè. S'ho mereixen en Munn, els hereus i el GOB... i si s'han de fer unes gestions i uns escrits recordatoris, doncs es fan.

* Foto: aquesta foto és del seu passaport